

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: TRAPPEN TIL HELVEDE

Citation: Claussen, Sophus: "TRAPPEN TIL HELVEDE", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 3: Djævlerier*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 31. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-claussen05val-shoot-workid56889/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 3: Djævlerier

ii

TRAPPEN TIL HELVEDE

- Det er, som skjulte
Orkestre klinger -

I

Det er, som skjulte Orkestre klinger,
paa Skuldrene voxer usynlige Vinger -

saa ofte man rækker Fanden en Finger.

Det er, som der højlydt blev hulket og skogret,
som blev man med Dybets Dæmoner besvogret,

saa snart man en Smule for Satan har logret.

Naar en ung og ugudelig Krop faar i Sinde
at elske en hæsliig og ældet Kvinde,
hvis bedagede Pragt det er djævelsk at vinde -

er der ofte en yngre Lykke, han vrager
for en Hex, en Sibylle saa benradsmager
som Knokler og Skind og gravlagte Sager.

Men i Furiens Øjne der tindrer og spiller
et blaaligt Skær, som hans Sanser forvilder,
en Genglans fra Livets Petroleumskilder.

Og han søger den hæsliige Kvinde i Trangen
til at kende sit Hjærte paa Retten og Vrangen.
Og han ved, hvad han gør, skal han sikkerlig bøde.

Men han føler Dødssyndens Fryd ved sin Brøde,
naar Mumien lover det ønskede Møde.

II

Det er Ting, man har hørt. Men jeg kender en anden
Fortæling om én, der var opfyldt af Lede
ved Maden, som Livets Kokke berede.
Han var ikke mer nogen Yndling, var Manden,
han afskyed Køknet, især dog det fede,
og kunde behøve lidt Bistand af Fanden.
Ak, lidet nytter vor Stræben og Stritten,
i Fald det staaer daarligt med Appetitten!

Hans Liv . . . det var nu kun en Dyrge Ruiner . . .
havde genlydt af Ungdommens Violiner,
hvis Veskrig og Fryd sine Hymner løfter
fra Skrænternes Sus og de dybe Kløfter;
han havde endog faaet opført, en Dag,
en Opera, Pressen i Landet fandt svag.

Hans Liv havde lydt med en stoltere Tone.
Man holder af den, man som ung faar til Ægte,
den slankeste Jomfru var bleven hans Kone
i Silke og Pynt til at løse og hægte.
Hun ligned et Buestrøg over et spændt,
spinkelt og vidunderskønt Instrument.

Der stod han rank i et Fremtids-Orkester
som første Mand, Violinens Mester,
ved Foden af Trappen, som fører til Himlen,
og stirred i Afgrundens Dyb uden Svimlen.

Men al Ting mister i Længden sin Charme,
og Hustruens Favn med dens fattige Kunst
blev glemt for Veninder med trindere Arme
og kraftige Køkner med stærkere Dunst.

Og da hans Halvpart tog til og blev fed nok
og ogsaa blev utro med Tiden og led nok,
da lod han sig ganske summarisk skille.

Paa *det* Instrument lod sig ikke mer spille.

Nej vil du høre en Tone, der klinger,
da maa du række Fanden en Finger.

. . . Og det var – for at holde sig mindre trist –
en Fandens Bestilling, han drev tilsidst.

Offenlighed
er de Visers Sten –

III

Han drømte en Tid om store Slag
og gik i de miskendte Kunstneres Lag.
Men da der er ingen Retfærdighed til
af højere Art end i Handel og Spil,
hvor to og to giver fire,
– det er Daarskab at spille paa Lire –
lidt træt af at vente paa Lykkens Tærning
han henfaldt til journalistisk Gærning,
en Virken, der ogsaa kan sætte Mærker
i et Land, hvor Himlen er Baggrund for Lærker
og Jorden for Landsmænds daglige Værker
(og tilmed en Vej til at tjene en Skilling . . .
jeg ved det selv . . . men en Fandens Bestilling.)

Offenlighed er de Visers Sten.
Det er trist at gaa rundt paa to ensomme Ben,
forladt af hver Dævel, forladt af hver Gud:
man maa samle sin Kummer og kaste den ud,
man maa blotte en Nerve, som ingen har set;
der er Frang selv hos Kvinder til Publicitet.

Man maa vælge sin Vej til at blive almen.

Den store Almenhed, hvorefter vi higer,
har frikendt Korsarer, Prinsesser og Piger.

Om alt kan der tvistes, og ingen er rene,
men op paa en Talestol, frem paa en Scene!
Man trækker sit Guld ud af alles Lommer,
naar man rømmer sit Sogn og faar Verden til Dømmer.
Og man fødes paany til en skønnere Renhed
ved at aabne sit Bryst for en større Almenhed.

Det er Fremtidens Gud, som bebør det Almene.

Jeg tror, at de ikke gør Skjaldene Ære,
de ældgamle Angreb, man kender paa Pressen.
Ja tvært imod andre vil jeg erklære:
naar ej man kan føre Napoleons Hære,
Journalist er det eneste, man kan være.

Det gælder at fange om Interessen,
at kende de Mænd, som skal Landet bære,
samt Svinenes Fodring og Køernes Græssen
fra Dag til Dag, og at være paa Færde
for en Hest, men ikke en Hestepære.
Og intet er sløjt som en Aand eller Digter,
der omfatter Verden og aldrig læses
og derfor uddeler Næser og . . . næses
af Pressen, til hvem i sin Ondskab han sigter,
og allermest, hvis hans Ondskab skal rime.
Langt før Journalist og Geni for en Time!
Naar ej man er Pol-Prik i Verdens-Elipsen
eller Nordpolberejst eller Edison, Ibsen,
maa man staa i et Blad blandt de allermest nære.

Journalist er det eneste, man kan være.

Hvor klart, at den Livsgnist, som hedder Geniet,
blev ikke tændt for at kvæles i'et!
Hvem ved: selv den usleste Gøg mellem Aander,
selv den, der bevislig skrev for at skade
(de andre er ofte saa tomme og flade)
har fyldt i Aarhundredets Arbejdskolonner
sin Plads trods de mange med Hakke og Spade -?

Men en Fandens Bestilling, et Dagværk som Pesten,
hvor for Samfundets Skyld man maa opofre Næsten,
og selv om man kæmper for Helligaanden,
maa trykke Ondskabens Fyrste i Haanden
og aldrig se ham for meget paa Neglene
... for Sagens Skyld ... det gi'er Sus i Sejlene.

IV

Og hin Journalist, som var kry og besat,
greb strax uden Omsvøb Almenheden fat.
Han brugte hver Frase, naar blot den var fed nok,
hver Haan, naar den blot var forpestet og led nok.
Han ligned en Gang i et Mod uden Grænser
sig selv med den vittigste Athenienser,
hvem han skænkede en Titel - maaske for almen -
„Aristofanes ... Journalist i Athen!“

Han skildred i Bladet „den gamle Hedning“
som en Ven, som en Aandsbeslægtet ... som én,
der søled sig glubsk i hver Rendesten
„for at kende alt Skarn, hvoraf Byen lugter,
og siden blive dens rædsomme Tugter“.

Saa mangan blev træt af at løse og hægte
den Hustrus Korset, han som ung tog til Ægte.

Men faa kan som hin Journalist skifte Virkel
og slippe en Lykke, der blev os for spinkel . . .

Hans Hustru gik bort for at opsøge Lykken –

Der var en Fordom, han strax vendte Ryggen;
han skrev: „Der er skrevet for meget om Lykken! . . .
Kun Taaberne tror paa det korte Bedrag
og haaber at fange et Solstrejf en Dag,
men senere optræder Vanen og Driften
lidt hverdags og tilføjer Efterskriften . . .“
Han skrev, at han opgav at være ren
for at blive i Hast desmere almen!
Han yttred fornøjet – „Vor krasse Mandhaftighed
forlanger i Suppen lidt Sul og lidt Saftighed;
jeg ønsker at bruge hver Lyst eller Last,
som blot for en Time kan holde mig fast!
Metoden har ført mig til aandfulde Farter
blandt alle de sælsomme Menneskearter;
jeg tilstaar, jeg attraar at rive itu,
hvad andre havde holdt sammen til nu:
den *løjede Dyd* med dens hellige Spænder
og Bæltet om Skønhedens ukyske Lænder . . .
Jeg elsker Synet af Smærten og Svien
– (og vedgaar det aabent) – men intet af alt
er skønt som Fornedrelsessympatien,
der tænder sit Lys dér, hvor Lovene ender,
hvor godt og ondt sidder sammen som Venner . . .“

Den sande Skribent har ej Ro eller Rist,
før han sætter en Verdensrekord til sidst.
Men Offerblod kræver den aabne Scene
af Martyr, af Helt eller skøn Magdalene.
Han vidste, det gælder at staa – eller falde
saa dybt, at man bliver Exempel for alle.
Det er Fremtidens Gud, som bebør det Almene.

Den Mand var i hvert Fald slet ikke fersk.
Og Kvinderne bad ham: Betving mig og hersk!

Saa smæded han Mænd og var Ven med hver Kvinde.
Bestemt paa at søge et Maal, som var stort
– og derfra, om muligt, til Fremtidens Tinde –:
*han agted af almene Hensyn at finde
de tabte Veje til Helvedes Port!*

Men han blev ældre
og opfyldt af Lede –

V

Men han blev ældre og opfyldt af Lede
ved alle Slags Sejre – de magre og fede. –
Man sejrer saa tit, at man ophæver Grænsen
fra Ønsket til Maalet . . . Og se Konsekvensen:
i en hæftig Debat eller midt i en Krysten –
han savnede Hadet, manglede Lysten.
Han stod vel som Bødlen beredt til Slagten,
men nød ej Fornedrelsens Sødme, Foragten,
som er Nøglen til Æren og Riget og Magten.

Da Ønsket alene er Vejen til Maalet,
han stod som en Mand, hvis Rekord man har stjaalet.
Han stirred paa Himlen, der kimed af Lærker,
og Jorden, der vrirmed af Landsmænds Værker.

(Napoleons Ørn maatte ta'e Residens
paa en Ø . . . da selv *han* havde ønsket sig læns,
et Bytte for *Ørnenes Impotens!*)

Da traf Journalisten den ledeste Kvinde
af alle de lede, som var at finde.
En Lystens og Lasternes Velynderinde,
der gemte med tæt vævet Slør nedom Hagen

et vansiret Ansigt og aldrig om Dagen
voved sig ud over Gadernes Brede,
men lydløs som Flagermusen, der skjuler
sig Døgnet igennem i slimede Huler,
maa idelig kredse, naar Solen er nede.

Hun syntes en fuldgyldig Repræsentant
for Fulhedens Fyrste – en Storsynderinde
med Øjne, som sært under Sløret skinne,
mens rig og hæsliq i saaisomme Klæder
hun flygted til Spot gennem Lande og Stæder . . .
maaske en Berømt, mulig en Stakkel,
der dødsyq haaber et ydmygt Mirakel –!
Men hun gav ham et Nik, ved hvis Alvor han skælved.
Hun gav ham et Nik som en Parce, der lover
venligst at klippe hans Livstraad over,
og han følte, nu stod han, hvor Porten var hvælvet,
paa det øverste Trin af Trappen til Helved.

VI

Om Vejen til Helved just er saa lige
og banet, som paastaas . . . maa andre sige.
Jeg synes, de fleste maa vade og vade
ret haabløst paa samme Jordoverflade,
og Djævlen med Omhu har skjult den Stige,
som fører direkte til Mørkets Rige.
Man finder vel Trapper med slibrige Stene,
som fører os nedad . . . men aldrig den ene.
Og naar man ej rent gider røve og myrde
– et usseligt Liv! – maa man slæbe sin Byrde
og blive paa Jorden og høste og tærskes;
det blev os ej givet blandt Aander at herske.

Og dog – dog er der en Tone, som klinger,
naar man dristig gaar nedad, hvor Vejen svinger.

Han ankom til Porten i Mørkets Anex
ved Hanegal, ført af en skummel Hex,
der havde en Rang efter alt at dømmes
i Ondskabens festlige Storfyrstendømme.
Han sagde til Kvinden: „De viser en Kløgt,
jeg hidtil forgæves hos Kvinder har søgt.“

Han saa hendes Magerhed, Intet beskriver.
Hun lod sig beskue lidt spodsk uden Hast –
„Ja al Ting forgaar, og Intet forbliver.
Derfor er jeg mager . . . da ingen Last
eller Dyd har formaaret at holde mig fast.“

Og Furfingre med Guldslangeringe
aabner med Søvnægner-II et Korset
ind til et Bryst, der er smalt som et Brædt.
Han sagde: „Der bor ved et saadant Hjærte
en højere Ømhed, som ingen os lærte.“

Dog bedst som hans Livs kimæriske Drøm
omsider har rakt ham sin Kjølesøm,
tog dette Festsplil ham sletikke fangen.
Men ved hendes Nik – som Skæbnen, der sover –
ved Synet af Skikkelsen, udpint og spinkel,
der som et Skelet gik i Ex og Vinkel,
hvor Livstraaden halvt syntes kappet over
– et Blændværk, en Smærte greb ham med Vold,
det var, som han gensaa sin Hustru paa Vrangen,
den fraskilte Kvinde, fortæret, lagt gold
af skæmmende Laster og jaget til Døde,
– den slanke Pige som Orneføde!

Det var, som ved Bøden han kaldtes til Stede
for at forhaane sin Ungdoms Glæde.

Og tændt af Blændværket genfødtes Trangen
til Favntag, vildt som ved Ungdommens Møde.
Den hærgede dødtrætte Mand, som saa mangen
frisk blussende Skønhed ej kunde gløde,
han fulgte i Hulen den ældede Søde.

Han fandt i de lurvede Kvindruiner
et Veskrig fra Ungdommens Violiner.

VII

Nuvel, Journalisten i denne Fortælling,
som trofast svor til Forandringens Lov
og nødigst af alt vilde gælde for flov,
blev gift med en rig, gammel Aagerkælling.
Thi naar man har givet Fru Satan en Finger,
da har hun højmodige Sider, som tvinger.

Hun levede længe og lod ham en Nat
alene som sørgende Enkemand efter
et vellykket Samliv – men brudt, uden Kræfter
og plukket for Tro paa dæmoniske Vinger.

En ordknap Notits har han efterladt.
Han havde vel været, hvor Porten staar hvælvet . . .

Men der findes ej mer nogen Trappe til Helved.

